

Хашки трибунал: поглед из Москве
Коме, због чега и како је судио Међународни трибунал за бившу Југославију

Издавач

Универзитет у Београду
Факултет безбедности
Универзитет у Бањој Луци
Факултет безбједносних наука

За издавача

проф. др Владимир Цветковић
доц. др Предраг Ћеранић

Аутор

Евгениј Михајлович Минин

Лектор

Адријана Митрић

Технички уредник

Милан Дамјановић

Штампа

Мако Принт, Бања Лука

ISBN 978-99976-756-6-8

Тираж

200

Одлуком Научно-наставног вијећа Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци бр. 27/3.926/6/20 од 04.09.2020. године дата је сагласност за издавање превода научне књиге.

Јевгеније Михајлович Мињин, доктор историјских наука, у периоду од 1980. до 2000. године налазио се на дипломатским и конзуларним дужностима Министарства иностраних послова СССР и Русије у Њемачкој (Хамбург), Западном Берлину и Холандији. Као дипломата у рангу првог секретара и са знањем њемачког, енглеског и холандског језика пратио је судске процесе вођене пред Хашким трибуналом. Своје виђење тих процеса објавио је у књизи под називом „Кого, за што и как судил Међународный трибунал по бывшей Югославији” („Коме, због чега и како је судио Међународни трибунал за бившу Југославију”), а која је 2018. године постала доступна руској читалачкој публици захваљујући издавачком центру „РЕМА” при универзитету МГЛУ, гдје је доктор Мињин у радном односу. Захваљујући суиздавачком подухвату Факултета безбедности Универзитета у Београду и Факултета безбједносних наука Универзитета у Бањој Луци, Мињинова књига под насловом „Хашки трибунал: поглед из Москве” објављена је на српском језику. Надамо се да ће помоћи објективном сагледавању рада Трибунала који дефинитивно одлази у историју, и биће све више предмет научних истраживања.

Аутор у уводним напоменама наглашава да је књига намијењена „како стручњацима за међународно право, правницима, историчарима, тако и ширем кругу читалаца које интересују догађаји европске и светске политике, који су на неки начин у вези са животом наше земље (прим. прев. Русије)”. Уједно, Мињин наглашава да је књига „упућена и младом нараштају Русије, онима који имају изоштрен осећај за праведност” и који нису равнодушни „према судбини народа који са Русијом има вишевековне чврсте братске везе, јединствену историјску прошлост и заједничку судбину”. Књигу је аутор подијелио на три поглавља. У првом је дат историјат догађаја везаних за „међуетничке ратне сукобе у СФРЈ”. У том контексту изложена су дешавања од сукоба у Хрватској и БиХ до ратних дешавања на Косову и НАТО агресије на Југославију 1999. године. Други дио књиге аутор је посветио околностима формирања Хашког трибунала, „карактеристикама његових овлашћења и Статута”, односно, откривању структуре Трибунала и резултате рада. У трећем поглављу анализира се дјеловање Трибунала и дају се карактеристике вођења судских процеса.

Централна тема првог поглавља су околности разбијања Југославије, а у том контексту аутор наводи пет разлога. Први је била жеља САД да се униште све социјалистичке државе, а како је српски народ оцијењен као кључни елеменат који „обједињује и држи Југославију”, заузето је становиште да управо том народу треба стварати тешкоће како би се земља што прије урушила. Други разлог састојао се у оцјени Запада, наводи Мињин, да се вршећи притисак на Србе истовремено подрива и ауторитет Русије. „Оваквим поступцима САД су показале свим земљама које су биле усмерене на бивши СССР да су оне једина светска велесила, а да Русија нема више никакав значај у свету.” Трећи разлог за дисолуцију Југославије био је у жељи САД „да нађе подршку и симпатије у исламском свијету због америчког става према Израелу”. Четврти разлог је била подршка позицији Њемачке у односу на бившу Југославију, а као пети разлог за урушавање Југославије аутор наводи тежњу САД да прошире свој утицај на Балкан у склопу својих планова за наметање новог свјетског поретка.

У другом поглављу аутор анализира структуру и резултате рада Трибунала, при чему указује да статистика подигнутих оптужница и судских пресуда довољно говори. У том контексту истиче да је током свог рада Трибунал одржао судске процесе за 161 лице, од којих је 90 било осуђено на различите временске затворске казне за геноцид, злочине против човјечности, кршење закона и обичаја ратовања, као и озбиљна кршења Женевских конвенција. „За 25 година рада Хашког трибунала било је подигнуто 105 оптужница против Срба и Црногораца. Петорица Срба били су осуђени на доживотну робију. Укупно је Трибунал донео пресуде Србима на 1.151 годину затвора. Ослобођено је 15 лица. Још 15 њих било је убијено уз директно учешће органа Трибунала.” Такође, истиче се чињеница да се под јурисдикцијом Трибунала нашло практично цјелокупно државно и војно руководство Србије, Републике Српске у Босни и Херцеговини и Републике Српске Крајине у Хрватској, укључујући бивше предсједнике, чланове владе, начелнике генералштабова, највише војно руководство, руководиоце војних установа и специјалних служби. То се, указује Мињин, није огледало у односу на друге народе бивше Југославије (Хрвате, Муслимане-Бошњаке, косовске Албанце). Трибунал је подигао оптужнице против 38 Хрвата који су добили укупно 340 година затворских казни. Против 17 Бошњака-Муслимана такође су подигнуте оптужнице, а резултат су пресуде од 90 година затворске казне. Вођени су судски процеси и против девет косовских Албанаца који су осуђени на укупно 19 година и четири мјесеца затвора.

Окосница трећег поглавља Мињинове књиге јесте сагледавање најважнијег судског процеса вођеног пред Трибуналом - процеса против Слободана Милошевића, хронологија хашких потјера за Радованом Караџићем и

Ратком Младићем, и критика рада Трибунала. Ово поглавље аутор је „отворио” цитатом руског дипломате Јулија Квицинског по којем су „све етничке конфликте на територији бивше Југославије, а посебно у Покрајини Косово свесно изазвале и разбуктале Сједињене Америчке Државе, тежећи да остваре своје егониистичне циљеве”, наводећи да се у цјелини слаже са његовим погледом. Критици аутора су нарочито изложене методе рада Трибунала.

Оцијенивши у завршном разматрању Хашки трибунал „стратиштем за Србе”, аутор објашњава да је то стога што је Трибунал добио неограничена права да „може да гони оне који су одавно представљали препреку Западу како би завладао балканским регионом”. Како Мињин истиче, „Трибунал се у потпуности овим користио, немилосрдно осудивши српске лидере”. Аутор поставља и питање руске одговорности, односно, кривице за такав слијед догађаја. У том контексту указује да је Русија као сљедбеник Совјетског Савеза дала сагласност да се 1993. године формира овај судски орган, али уједно наглашава да је у то доба „Русија била толико слаба да је углавном размишљала о свом преживљавању”. Међутим, кадровска рјешења, увијек од пресудне важности за ток и исход догађаја, у овом случају нису ишла на руку ни Србима ни руској спољној политици. Аутор у наведеном смислу указује на Андреја Козирјева, који је био руски министар спољних послова (од 22. децембра 1992. до 5. јануара 1996. године), за којег каже да је „познат по својим проамеричким оријентацијама и непротивљењу у низу принципијелних питања за Русију”.

На крају, аутор прилаже Статут Међународног трибунала за бившу Југославију (Прилог 1) и списак оптужених пред Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију (Прилог 2), документе из којих се виде овлашћења Трибунала и крајњи резултат његовог рада. Мињин књигу завршава закључком да је рад Хашког трибунала била „немилосрдна, али очигледно неопходна лекција за све слободољубиве снаге света”, којима припадају и Срби и Руси. У том контексту, он шаље поруку да се „у ситуацијама у којима постоји могућност претњи нападом са Запада треба држати заједно, супротставити се уједињеним снагама”, што нам говори да је у руским политичким круговима, а слободно можемо рећи и у руском јавном мњењу потпуно сазрело схватање да је све што се дешавало Југославији и Србима била показна вјежба за Русију. Стога смо убијеђени да ће Русија на Балкану водити одсутну битку да Србија и Срби, уопште, не буду потчињени НАТО савезу. Битка за Србе је битка за Русију. А са таквим погледом из Москве ко Србима може нешто нажао да учини?

Увјерени да ће овај издавачки подухват два факултета који међусобно тијесно сарађују дати допринос јачању патриотских снага, топло је препоручујемо за читање.

Доц. др Предраг Ђеранић

Увод	9
Глава 1. Међуетнички сукоби у Југославији и агресија НАТО-а на Савезну Републику Југославију	13
1.1. Распад Социјалистичке Федеративне Републике Југославије: узроци и последице.....	13
1.2. Рат у Хрватској (1991–1995).....	23
1.3. Рат у Босни (1992–1995).....	29
1.4. Рат на Косову (1998–1999).....	42
1.5. Рат НАТО-а против Југославије (1999).....	47
Глава 2. Међународни кривични трибунал за бившу Југославију (МКТЈ) као посебна правна структура ОУН	61
2.1. Историја оснивања, надлежности, структура Трибунала, процесна правила.....	61
2.2. Статут МКТЈ.....	68
2.3. Сарадња Трибунала са међународним и националним организацијама.....	75
2.4. Основни резултати делатности МКТЈ.....	85
Глава 3. Карактеристике практичног рада МКТЈ	91
3.1. Судски процес против бившег председника Југославије Слободана Милошевића.....	91
3.2. Историја „лова” МКТЈ на вође Срба из Босне, Радована Караџића и Ратка Младића.....	109
3.3. Карактеристике судских процеса против Хрвата, Бошњака и косовских Албанаца.....	123
3.4. Критика рада МКТЈ.....	131
Закључак	141
Прилози	
Прилог 1. Статут Међународног трибунала за бившу Југославију.....	143
Прилог 2. Списак оптужених пред Међународним кривичним трибуналом за бившу Југославију.....	157
Биографија	179